

**Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки
факультет культури і мистецтв
кафедра музично-практичної підготовки**

Зінаїда Дзяман

**Спеціальний музичний інструмент:
Ф. Шопен. Вальс оп.64 № 2
(транскрипція для чотириструнної домри Г.М. Казакова)**

методичні рекомендації
для самостійної роботи з курсу
«Спеціальний музичний інструмент»

Луцьк – 2018

УДК 780.616.1:[780.8:78.085.2](072)

Д 43

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 2 від 22.02.2018 р.)

Рецензенти: *Гордійчук А. М.* – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства факультету культури і мистецтв СНУ імені Лесі Українки

Марач О. М. – кандидат мистецтвознавства, голова циклової комісії викладачів диригування Луцького педагогічного коледжу

Дзяман З.В.

Д 43 Спеціальний музичний інструмент: Ф. Шопен. Вальс ор. 64 №2 (транскрипція для чотириструнної домри Г. М. Казакова): методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Спеціальний музичний інструмент» / Зінаїда Василівна Дзяман. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 28 с.

Методичні рекомендації адресуються студентам факультету культури і мистецтв спеціальності 025 «Музичне мистецтво» для самостійної роботи в класі чотириструнної домри.

УДК 780.616.1:[780.8:78.085.2](072)

© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2018

Зміст

Передмова	4
Львівська школа домрового мистецтва	7
Ф. Шопен. Вальс ор. 64 №2 (транскрипція для чотириструнної домри Г. М. Казакова)	9
Бібліографія	25

Передмова

Сучасна домра є результатом праці багатьох поколінь виконавців, композиторів, починаючи з рубежу XIX – XX століть. У той же час інструмент відображає багато ознак, властивих древньому прототипу, виступаючи, тим самим, в ролі одного із знаків самобутньої національної культури.

Популяризація виконавства на домрі на теренах України розпочалася з кінця XIX ст. в контексті просвітницької діяльності благодійних товариств, членами яких були здебільшого, дрібні службовці, які прагнули у вільний час активно займатись музикою. Домрово-балалаечні оркестри задовольняли подібні естетичні потреби завдяки тому, що інструментарій, зазвичай, був власністю товариств і члени гуртків засвоювали навички гри безпосередньо під час занять.

Генеза домрового виконавства в українських землях пов'язана з просвітницькою діяльністю видатного російського митця В. В. Андреева, який створив на основі реконструйованих і вдосконалених народних інструментів балалайки та домри оркестр нового типу.

Варто означити, що на шляху до професіоналізації виконавства на народних інструментах важливим кроком було становлення науково-методичної думки в галузі народно-інструментального академічного мистецтва. Її розвиток відбувався в двох напрямках: розробка навчальних програм для забезпечення навчального процесу та створення методичної літератури на допомогу практичному виконавству.

Незважаючи на відносну молодість (у порівнянні з іншими інструментами), домра виявилася затребуваною в різних видах музичної творчості: як сольний концертний інструмент (часто

у супроводі фортепіано, оркестру та ансамблевий – у поєднанні з баяном, балалайками, гусями та ін. Домра також утворює одну з основних партій оркестру народних інструментів. В останні десятиліття домра використовується в поєднанні з інструментами симфонічного оркестру (скрипкою, флейтою і т.д.), привносячи тим самим нові колористичні звучання, оригінальні темброві вирішення в загальну звукову палітру сучасної музики. В нових культурно-мистецьких реаліях, які змінили трактування домри в художньому просторі сучасності, актуальним є використання домри в популярно-естрадній музиці, в різних складах джазово-інструментальних ансамблів, органічно поєднуючись з естрадними інструментами.

Широкі тембральні можливості народних струнно-щипкових інструментів дозволяють досягати як природного так і штучного звучання. Йдеться про інтенсивний розвиток та ускладнення функціональної системи прийомів домрового інструменталізму. В контексті сучасного творчого процесу, в тому числі й завдяки створенню нової літератури, необхідно враховувати, що з розвитком сольного домрового виконавства постійно виникають все нові прийоми інтерпретації та звуковидобування. З'являючись у творах сучасних авторів, спочатку як епізодичні шумові й звукові, колористичні ефекти, згодом багато з них стають невід'ємною частиною виконавської майстерності домриста.

Відроджена трохи більше ста років тому, чотириструнна домра дуже швидко завоювала популярність у музичних колах, а згодом, завдяки подвижницькій діяльності блискучих українських домристів міцно утвердилася на концертній естраді як академічний сольний інструмент з власними виконавськими традиціями і різноманітним репертуаром. В процесі розвитку домрового виконавства значуща роль належить виконавцям-композиторам, або ж тим композиторам, що орієнтувалися на технічні можливості конкретних інструментів. Академізація домри у вітчизняному художньому

бутті вирішилася здатністю композиторів та виконавців-домристів відчутти виразові можливості інструмента, які б відповідали сучасним художньо-естетичним ідеалам і потребам, а також адаптувати та пристосувати відповідні твори класичного репертуару до тембрової специфіки домри. Вміння аранжувати для свого інструмента ті чи інші композиції, що були створені в попередні епохи та призначені для інших інструментів або складів, належить до найважливіших професійних засад підготовки домриста і складає фундамент їх фахової підготовки.

Львівська школа домрового мистецтва

На початку 40-х років у Львові були відкриті класи народних інструментів в музичному училищі (1945) та дитячих музичних школах міста. За основу організації навчання в них був взятий досвід музично-освітніх осередків Харкова, Києва та інших міст центральної та східної України, де аналогічні відділи існували ще з 20-х років минулого століття. У 1946 році у Львівській консерваторії були відкриті класи народних інструментів згідно з постановою Комітету у справах мистецтв УРСР. На відділі навчали грі на акордеоні, баяні, та домрі.

Класи народних інструментів у Львівській консерваторії вперше очолив Георгій Казаков (1914-1997). Він належав до покоління довоєнних музикантів широкої освітньої спеціалізації, які (за тогочасної потреби у професійних музикантах) реалізували свою мистецьку багатопрофільність у кількох інструментальних класах. Г. Казаков закінчив Київську державну консерваторію ім. П. Чайковського (1939 р.). На відділі народних інструментів Г. Казаков навчав грі на домрі, баяні, акордеоні, згодом – гітарі, балалайці та цимбалах. Самовіддана педагогічна діяльність талановитого музиканта мала своїм наслідком не тільки кількісне розширення кафедри, але й подальше стрімке зростання професійного рівня музикантів-народників, а невдовзі й появу перших лауреатів міжнародних та республіканських конкурсів.

Вагомим внеском в розвиток домрового мистецтва Г. Казакова є його робота з реконструкції та покращення якості народних інструментів. Г. Казаков підтримував творчі та дружні стосунки з майстром О. Ємельяновим. Сімейство чотириструнних домр майстра О. Ємельянова було сконструйовано, вдосконалено за по-

радами і фаховими побажаннями Г. Казакова. До того ж, він вперше застосував для гри на домрах поліуретанові медіатори, які згодом впевнено увійшли в практику домрового виконавства.

Вдало поєднуючи виконавську та педагогічну діяльність, Г. Казаков творчо підійшов до проблеми розширення домрового репертуару. За його ініціативи та сприяння з'явилися на світ твори для домри В. Польового («Соната»), Р. Сімовича («Пісня і танець»), І. Вимера («Пісня-поема»). Крім цього митець сам став автором творів для різних народних інструментів, таких як «Поема на тему Елегії М. Лисенка» для домри і фортепіано (1963), «Пісні та п'єси для чотириструнної домри і фортепіано» (1963), «Скерцо» для домри і фортепіано (1968) та інші. Створив низку інструментальних перекладів для цимбал, домри та народно-інструментальних ансамблів.

Кафедра народних інструментів Львівської музичної академії має тісні творчі контакти із зарубіжними музично-освітніми та творчими осередками, що сприяє пропаганді української музичної культури та обміну досвідом.

Вальс

Фридерик Шопен, ор. 64 № 2

Транскрипція Г. М. Казакова

Tempo giusto

Domra

Piano

The image shows a musical score for a waltz by Frédéric Chopin, Op. 64 No. 2, transcribed by G. M. Kazakov. The score is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two systems of four measures each. The Domra part features a melodic line with dynamics *mf* and *p*, and includes triplets and slurs. The Piano part provides harmonic accompaniment with dynamics *mp* and *p*. The Domra part includes fingerings (1, 2, 3) and accents (>). The Piano part includes fingerings (1, 2, 3, 4) and slurs.

System 1: Treble clef with a key signature of one flat. The first measure contains a triplet of eighth notes (F4, G4, A4) and a quarter note (Bb4). The second measure has a quarter note (Bb4) with a breath mark and a triplet of eighth notes (C5, Bb4, A4). The third measure features a quarter note (G4) with a breath mark, followed by a triplet of eighth notes (F4, E4, D4) and a quarter note (C4). The fourth measure has a quarter note (Bb4) with a breath mark and a quarter note (A4). The piano accompaniment consists of chords in the right hand and single notes in the left hand.

System 2: Treble clef with a key signature of one flat. The first measure has a quarter note (G4) with a breath mark, followed by eighth notes (F4, E4, D4). The second measure has eighth notes (C4, Bb4, A4, G4) with fingerings 1, 2, 1, 2. The third measure has eighth notes (F4, E4, D4, C4) with fingerings 2, 1, 2, 1. The fourth measure has eighth notes (Bb4, A4, G4, F4) with fingerings 2, 1, 2, 1. The piano accompaniment continues with chords in the right hand and notes in the left hand.

System 3: Treble clef with a key signature of one flat. The first measure has eighth notes (F4, E4, D4, C4) with fingerings 2, 1, 2, 1, 2, 1. The second measure has a quarter note (Bb4) with a breath mark and a quarter note (A4) with a breath mark, marked *mf*. The third measure has eighth notes (G4, F4, E4, D4) with a breath mark, marked *p*. The fourth measure has eighth notes (C4, Bb4, A4, G4) with a breath mark. The piano accompaniment includes chords in the right hand and notes in the left hand, with dynamics *mp* and *p* indicated.

First system of a musical score. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It begins with a half note chord (F4, A4) marked *mf*, followed by a half note chord (F#4, A4) marked *p*. The bottom staff is in bass clef, starting with a whole note chord (F3, A3) marked *mp*, followed by a whole note chord (F3, A3) marked *p*. The system concludes with a half note chord (F4, A4) marked *p*.

Second system of a musical score. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat. It features a half note chord (F#4, A4) marked *p.1* with a *V₃* vibrato, followed by a half note chord (F#4, A4) with a slur and fingerings 2, 1, 2, 1. The system continues with a half note chord (F#4, A4) with a slur and fingerings 4, 1, 2, 1, and a half note chord (F#4, A4) with a slur and fingerings 4, 1, 2, 1. The bottom staff is in bass clef, starting with a whole note chord (F3, A3) marked *mp*, followed by a whole note chord (F3, A3) marked *p*, and ending with a whole note chord (F3, A3) marked *p*.

Third system of a musical score. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat. It begins with a half note chord (F#4, A4) with a slur and fingerings 4, 1, 2, 3, 2, followed by a half note chord (F#4, A4) with a slur and fingerings 1, 2, 3, 2, and a half note chord (F4, A4) marked *mf*. The bottom staff is in bass clef, starting with a whole note chord (F3, A3) marked *m. d.*, followed by a whole note chord (F3, A3) marked *p*, and ending with a whole note chord (F3, A3) marked *p*. A finger number 1 is written below the first bass note.

Piu mosso

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is a single treble clef staff containing a melodic line in G minor. It begins with a slur over the first four notes, with fingering numbers 3, 4, 1, and 2 above them. The notes are G4, A4, B4, and C5. This is followed by a series of eighth notes: D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, B5, A5, G5, F5, E5, D5. The lower staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The right hand has a half-note chord of G4 and B4 in the first two measures, followed by a half-note chord of C5 and G4 in the third and fourth measures. The left hand plays a single half-note G2 in the first two measures, followed by a half-note G2 in the third and fourth measures. The dynamic marking *p* is placed in the first measure of the right hand.

The second system of the musical score consists of two staves. The upper staff is a single treble clef staff containing a melodic line in G minor. It begins with a slur over the first four notes, with fingering numbers 3, 1, 2, and 4 above them. The notes are G4, A4, B4, and C5. This is followed by a series of eighth notes: D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, B5, A5, G5, F5, E5, D5. The lower staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The right hand has a half-note chord of G4 and B4 in the first two measures, followed by a half-note chord of C5 and G4 in the third and fourth measures. The left hand plays a single half-note G2 in the first two measures, followed by a half-note G2 in the third and fourth measures. The dynamic marking *p* is placed in the first measure of the right hand.

The third system of the musical score consists of two staves. The upper staff is a single treble clef staff containing a melodic line in G minor. It begins with a slur over the first four notes, with fingering numbers 3, 4, 0, 0, 0 above them. The notes are G4, A4, B4, and C5. This is followed by a series of eighth notes: D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, B5, A5, G5, F5, E5, D5. The lower staff is a grand staff (treble and bass clefs) with piano accompaniment. The right hand has a half-note chord of G4 and B4 in the first two measures, followed by a half-note chord of C5 and G4 in the third and fourth measures. The left hand plays a single half-note G2 in the first two measures, followed by a half-note G2 in the third and fourth measures. The dynamic marking *p* is placed in the first measure of the right hand.

3 4 1 b 1

gva

1 b 2

0

pp

3

pp

pp

System 1: Treble clef, key signature of one flat (B-flat). The melody consists of eighth-note runs. The piano accompaniment features chords in the right hand and single notes in the left hand.

System 2: Treble clef, key signature of one flat. The melody continues with eighth-note runs and includes a dynamic marking of *8va* (octave) indicated by a dashed line. The piano accompaniment includes a fermata in the right hand.

System 3: Treble clef, key signature of two sharps (D major). The tempo is marked *piu lento*. The melody is marked *f cantabile* and features a long slur with fingerings 1, 3, 2, 4, 1. The piano accompaniment is marked *mf* and includes a fermata in the right hand.

System 1: Treble clef, key signature of two sharps (F# and C#). The melody features a series of eighth notes with fingerings 2, 3, 3, 2, 1, 2, 3. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a bass line in the left hand.

System 2: Treble clef, key signature of two sharps. The melody continues with fingerings 1, 2, 1, 2. The piano accompaniment features a sequence of chords in the right hand and a bass line in the left hand.

System 3: Treble clef, key signature of two sharps. The melody includes a trill and fingerings 1, 2, 3, 4, 1, 3. A dynamic marking of *p* *dolcissimo* is present. An octave sign *8va* is indicated above the final notes. The piano accompaniment includes a *pp* marking and features chords in the right hand and a bass line in the left hand.

(8va)

1 8 3

(8va)

mf

2 3 2 2 3 1

(8va)

ff

4 4

ff

(8va) - 4

1 1 6 10

Piu mosso

mf

p

3 4

3

System 1: Treble clef with a melodic line of eighth notes. Piano accompaniment in bass clef with chords and a melodic line in the right hand.

System 2: Treble clef with a melodic line featuring an 8va octave mark. Piano accompaniment with chords and rests.

System 3: Treble clef with a melodic line. Piano accompaniment starting with a *pp* dynamic marking.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one flat and a common time signature. It features a series of eighth notes, followed by a trill-like figure, and ends with a half note. The piano accompaniment consists of two staves: the right staff has chords and rests, with the instruction "m. d." in the second measure; the left staff has a bass line with eighth notes and rests.

Second system of the musical score. The top staff continues the melodic line with eighth notes and a trill. The piano accompaniment continues with chords and a bass line. The right staff of the piano part has a key signature change to two flats in the third measure.

Third system of the musical score. The top staff features a melodic line with a trill marked "8va" and a dynamic marking of "mp". The piano accompaniment continues with chords and a bass line. The right staff of the piano part has a key signature change to two flats in the third measure.

Tempo I

First system of music. The upper staff (treble clef) features a melodic line starting with a half note G4, followed by a half note A4 with a sharp sign, and then a series of eighth notes: B4, A4, G4, F4, E4, D4. The lower staff (piano accompaniment) consists of chords in the right hand and single notes in the left hand. Dynamics include *mp* and *p*.

Second system of music. The upper staff continues the melodic line with a half note G4 marked with an accent (>), followed by a half note A4 with a sharp sign, and then eighth notes: B4, A4, G4, F4, E4, D4. The lower staff continues with chords and notes. Dynamics include *mf* and *p*.

Third system of music. The upper staff features a half note G4 with an accent (>), followed by eighth notes: A4, B4, A4, G4, F4, E4, D4. The lower staff continues with chords and notes. Dynamics include *mf* and *p*.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef, starting with a natural sign and a fermata over the first two notes. The bottom part consists of two staves (treble and bass clefs) for piano accompaniment. The piano part features chords in the treble and single notes in the bass.

Second system of a musical score. The top staff has a melodic line with a fermata over the first two notes, marked *mf*, followed by a passage marked *p*. The piano accompaniment in the bottom two staves includes chords in the treble and single notes in the bass, with dynamic markings *mp* and *p*.

Third system of a musical score. The top staff has a melodic line with a fermata over the first two notes, marked *mf*, followed by a passage marked *p*. The piano accompaniment in the bottom two staves includes chords in the treble and single notes in the bass, with dynamic markings *mp* and *p*.

First system of a musical score. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature. It begins with a dynamic marking of *mp* and a first ending bracket labeled "#.1". The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. The music features a melodic line in the treble and a supporting bass line in the bass.

Second system of the musical score. The top staff continues the melodic line with a *mf* dynamic marking. The bottom staff includes the instruction "m. d." (mezzo-dolce) and features a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Third system of the musical score, starting with the tempo instruction "Piu mosso". The top staff contains a rapid, sixteenth-note melodic passage. The bottom staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

First system of a musical score. It consists of a single treble clef staff at the top and a grand staff (treble and bass clefs) below. The treble staff contains a melodic line with eighth-note patterns and some accidentals. The grand staff provides harmonic support with chords and bass lines. There are dynamic markings consisting of two slanted lines (crescendo and decrescendo) in the first two measures.

Second system of the musical score. It features a treble staff and a grand staff. The treble staff has a melodic line with a dynamic marking *8va* and a fermata over the final measure. The grand staff continues the harmonic accompaniment. A slur with a breath mark is present in the first measure of the grand staff. Dynamic markings of two slanted lines are also present.

Third system of the musical score. It includes a treble staff and a grand staff. The treble staff begins with a dynamic marking *(8va)* and a fermata. The grand staff features a piano (*pp*) dynamic marking. The bass line consists of simple chords and single notes.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in G minor, featuring a series of eighth-note runs. The bottom part is a piano accompaniment with two staves. The right hand plays chords, and the left hand plays a simple bass line. The marking "m. d." is present in the right hand.

Second system of the musical score. The top staff continues the melodic line with eighth-note patterns. The piano accompaniment continues with chords in the right hand and a bass line in the left hand.

Third system of the musical score. The top staff features a melodic line that concludes with a trill marked "8va". The piano accompaniment includes the instruction "rit." (ritardando) and ends with a double bar line.

Бібліографія

1. Варламова Т. Исполнение скрипичных партий в репертуаре домристов / Т. Варламова. – М., 2003. – 24 с.
2. Вольская Т. Школа мастерства домриста / Т. Л. Вольская. – Е., 1985. – 161с. 188
3. Гайденко А. П. Інструментознавство та основи теорії інструментування / А. П. Гайденко. – Х.: Майдан, 2010. – 234 с.
4. Гуменюк А. Українські народні інструменти / А. Гуменюк. – К.: Муз. Україна, 1967. – 243 с.
5. Гуцал В. Інструментовка для оркестру народних інструментів / В. Гуцал. – К.: Муз. Україна, 1988. – 79 с.
6. Лукин С. Методика работы над новым репертуаром для домры / С. Лукин, М. Имханицкий. – М.: Музыка, 2003. – Вып. 1. – 52 с.
7. Лысенко Н. Т. Методика обучения игры на домре / Н. Т. Лысенко. – К.: Муз. Україна, 1990. – 88 с.
8. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста: навч. Посібник / Л. Д. Матвійчук. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. – 67 с.
9. Онуфрієнко А., Дrajниця Л. Хрестоматія з диригування оркестром народних інструментів / А. Онуфрієнко, Л. Дrajниця. – К.: Муз. Україна, 1985. – 71 с.
10. Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів / Д. Пшеничний. – К.: Муз. Україна, 1985. – 71 с.
11. Свиридов Н. Основы методики обучения игре на домре / Н. Свиридов. – Л.: Музыка, 1968. – 76 с.

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Дзяман Зінаїда Василівна

**Спеціальний музичний інструмент:
Ф. Шопен. Вальс op.64 № 2**
(транскрипція для чотириструнної домри Г.М. Казакова)

методичні рекомендації
для самостійної роботи з курсу
«Спеціальний музичний інструмент»

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 1,63 ум. друк. арк., 1,24 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 21. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.